

การวิเคราะห์ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของผลิตภัณฑ์แปรรูปจากมะม่วง
ตำบลบุฮม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
Economic Cost Analysis of Processed Products from Mango
in Buhom Subdistrict, Chiang Khan District, Loei Province

เจนจิรา จุลทัศน์¹ วิศณุ สอนสี¹ วรินทร์ธร โต้พันธ์²
E-mail: sb6240901102@lru.ac.th¹, sb6240901112@lru.ac.th¹, warinjib@gmail.com²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของผลิตภัณฑ์แปรรูปจากมะม่วง ตำบลบุฮม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะม่วง ตำบลบุฮม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำนวน 16 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มแม่บ้านฯ มีการแปรรูปมะม่วงออกเป็น 4 ชนิด โดยมีต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของมะม่วงกวนแบ่งเป็น ต้นทุนชัดเจน 3,502.96 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 99.94 ต้นทุนไม่ชัดเจน 2.02 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็น ร้อยละ 0.06 มะม่วงแช่อิ่มมีต้นทุนชัดเจน 2,501.08 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 99.95 ต้นทุนไม่ชัดเจน 1.19 บาท ต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 0.05 น้ำมะม่วงมีต้นทุนชัดเจน 1,815.11 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 99.94 ต้นทุนไม่ชัดเจน 1.13 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 0.06 และมะม่วงดองมีต้นทุนชัดเจน 1,158.32 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 99.94 ต้นทุนไม่ชัดเจน 0.67 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 0.06 ซึ่งผลิตภัณฑ์ทุกประเภทจะมีต้นทุนชัดเจนจะมีมากกว่าต้นทุน ไม่ชัดเจน และส่วนใหญ่เป็นค่าบรรจุภัณฑ์มากที่สุด หากซื้อบรรจุภัณฑ์ในราคาขายส่งจะสามารถลดต้นทุนนี้ได้

คำสำคัญ: ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ ต้นทุนชัดเจน ต้นทุนไม่ชัดเจน

Abstract

This research aims to analyze the economic costs of mango processing products. Buhom Subdistrict, Chiang Khan District, Loei Province, with the target group of housekeeping group who process mango products in Buhom Subdistrict, Chiang Khan District, Loei Province amount 16 persons. The tool for data collecting was an interview. Analyze data with statistics were frequency, percentage, and average.

The results showed that the housekeeping group processed mangoes into four types, with the economics cost of mango paste divided into an explicit cost 3,502.96 bath per production cycle, 99.94% , an implicit cost 2.02 baht per production cycle, 0.06%, pickled mangoes has an explicit cost 2,501.08 baht per production cycle, 99.95%, an implicit cost 1.19 baht per production cycle, 0.05%, mango juice has an explicit cost 1,815.11 baht per production cycle, 99.94%, an implicit cost 1.13 baht per production cycle, 0.06% and Mango in syrup had an explicit cost 1,158.32 baht per production cycle, 99.94 percent, implicit cost 0.67 baht per production cycle, 0.06 percent. All products had an explicit cost of more than implicit cost. And most of them were the packaging expenditures. If the packaging was purchased at wholesale prices, this cost can be reduced.

Keywords: economic cost, explicit cost, implicit cost

ความเป็นมาของปัญหา

มะม่วงเป็นไม้ผลที่มีถิ่นกำเนิดในอินโดจีน พม่า และในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นผลไม้เศรษฐกิจของประเทศไทยที่สามารถส่งออกเป็นอันดับ 3 ของโลก ในประเทศไทยมีมะม่วงมากกว่า 170 สายพันธุ์ แตกต่างกันทั้งรูปร่างลักษณะ และรสชาติ โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ตามความนิยมในการรับประทาน 1. สายพันธุ์ที่นิยมรับประทานดิบ คือ มีรสหวาน มัน แต่พอสุกจะมีรสหวาน ซีด ไม่อร่อย หรือบางสายพันธุ์มีรสเปรี้ยว นิยมรับประทานกับน้ำปลาหวาน เช่น มะม่วงเขียวเสวย รสมันอมเปรี้ยว มะม่วงแรด รสชาติ

¹ นักศึกษาปริญญาตรี หลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

อมเปรี้ยว มะม่วงฟ้าลั่น มีรสมัน 2. สายพันธุ์ที่นิยมรับประทานสุก คือ มีรสเปรี้ยวตอนที่ยังดิบ แต่เมื่อสุกแล้วเนื้อมะม่วงจะเหลือง หวาน อร่อย นิยมรับประทานกับข้าวเหนียวมัน เช่น มะม่วงน้ำดอกไม้ มะม่วงอกร่อง 3. สายพันธุ์ที่นิยมนำมาแปรรูป คือ เมื่อแก่จัด มีรสมันอมเปรี้ยว เมื่อสุกมีรสหวานอมเปรี้ยว หรือหวานจัด จึงนิยมนำมาแปรรูปเป็น มะม่วงดอง มะม่วงกวน สำหรับมะม่วงแปรรูป ได้แก่ แก้ว 007 ผลใหญ่ เนื้อหนาแน่น เหมาะทั้งการนำมาแปรรูป รับประทานดิบ และสุก พิมเสนสามปี รสชาติจะเปรี้ยวหวาน เนื้อมะม่วงสีเหลือง มีเส้นแ้วแดง เนื้อผลหนา ผลดิบมีเปลือกสีเขียวเข้ม และมีจุดประสีขาว เมื่อห่ามีสีเขียวอมเหลือง ส่วนผลสุกเปลือกจะมีสีเหลือง เนื้อด้านในมีสีแดงหรือแดงเข้มแ้วเขียว เนื้อผลหนา ผลดิบมีเปลือกสีเขียวอ่อน คล้ายกับสีของมะม่วงอกร่อง ส่วนเนื้อผลด้านในมีสีขาว กรอบ มัน เมื่อสุก เปลือกผลมีสีเหลืองอ่อนหรือสีครีม (M-Group, 2560)

ประเทศไทยมีการปลูกมะม่วงในทุกภูมิภาค เนื่องจากมะม่วงสามารถปลูกได้ในพื้นที่ทุกจังหวัด โดยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะนิยมปลูกในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา เลย ชัยภูมิ ขอนแก่น ทั้งนี้จังหวัดเลยถือเป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่ทำการปลูกมะม่วงเป็นจำนวนมากและมีการส่งออกต่างประเทศทั้งในรูปผลไม้สดและแปรรูป ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับกลุ่มเกษตรกร โดยแหล่งปลูกมะม่วงที่สำคัญของจังหวัดเลย ได้แก่ อำเภอเชียงคาน อำเภอปากชม อำเภอเมืองเลย โดยเฉพาะตำบลบุษย อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีพื้นที่เพาะปลูกมะม่วงถึง 47,453 ไร่ ปริมาณผลผลิตประมาณ 44,507 ตัน ซึ่งในปี 2563 มีปริมาณที่เพิ่มมากขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2560 และนอกจากนั้น เกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงยังได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 จึงทำให้ประสบปัญหาราคามะม่วงตกต่ำจากเดิมในปี 2557-2561 กิโลกรัมละ 11.23-23.78 บาท เหลือเพียงกิโลกรัมละ 6 บาท ในปี 2562 และมีแนวโน้มว่าราคาอาจตกต่ำลงไปอีก ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว จึงได้มีหน่วยงานทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เข้ามาสนับสนุนโดยการส่งเสริมให้เกษตรกรการนำมะม่วงมาแปรรูปเพื่อให้มีมูลค่าที่สูงขึ้น (สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย, 2562)

จากการสนับสนุนดังกล่าว เกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงจึงได้มีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะม่วง ตำบลบุษย อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลยขึ้น เพื่อทำการแปรรูปมะม่วงเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้แก่ มะม่วงกวน มะม่วงเชื่อม มะม่วงดอง และน้ำมะม่วง ซึ่งแต่ละชนิดจะมีต้นทุนที่แตกต่างกัน

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาพบว่ามีการวิจัยที่การศึกษาเกี่ยวกับต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ เช่น งานวิจัยของ ญญธรรวารี พงศ์กระพันธ์ (2556) ซึ่งทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ OTOP กล้วยเส้นสมุนไพรกลุ่มเกษตรกร ชุมชนหน้าถ้ำร่วมฤทัย ตำบลหน้าถ้ำ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา อรุณี นุสิทธิ์ (2562) ทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ต้นทุนและโครงสร้างต้นทุนการแปรรูปมะขามของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มมะขามแปรรูปไร่บุญคง ตำบลวังชมพู อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์และสุทามาต ไซยคำ (2563) ทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตข้าวเม่า : กรณีศึกษาผู้ประกอบการในเขตบ้านกลางใหญ่ ตำบลกลางใหญ่ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี แต่อย่างไรก็ตามยังไม่มีการวิจัยใดที่ทำการศึกษเกี่ยวกับต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของผลิตภัณฑ์แปรรูปจากมะม่วงจึงทำให้เกษตรกรผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะม่วงไม่สามารถทราบถึงข้อมูลดังกล่าว

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของผลิตภัณฑ์แปรรูปจากมะม่วง ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะม่วง ตำบลบุษย อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เพื่อจะได้ทราบถึงต้นทุนการผลิตทางเศรษฐศาสตร์ของผลิตภัณฑ์แปรรูปจากมะม่วงแต่ละชนิดและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจให้กับผู้ที่ต้องการแปรรูปมะม่วงเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ อีกทั้งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดราคาและเพิ่มรายได้ให้กับตนเองอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของผลิตภัณฑ์แปรรูปจากมะม่วง ตำบลบุษย อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งนำเสนอโดยการอธิบายและใช้ตารางประกอบ

2. กลุ่มเป้าหมาย

คือ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะม่วง ตำบลบุษย อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายจำนวน 1 กลุ่ม โดยมีสมาชิกทั้งหมด 16 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

คือ ใช้แบบสัมภาษณ์ โดยมีทั้งหมด 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะม่วง ตำบลบุษม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของผลิตภัณฑ์แปรรูปจากมะม่วง

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ โดยการศึกษาเอกสารตำรา วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย
ตรวจสอบ และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเศรษฐศาสตร์อีก 3 ท่านตรวจเพื่อหาค่า IOC (Item-Objective Congruence Index)
ก่อนนำเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่ามีค่า 0.67 -1.00 ซึ่งเกินกว่า 0.5 ซึ่งถือว่าแบบสัมภาษณ์มีความน่าเชื่อถือ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยการนัดหมายล่วงหน้า และทำการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายซึ่ง ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์
จากมะม่วง ตำบลบุษม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำนวน 1 กลุ่ม ประชากรทั้งสิ้น 16 คน ในวันเวลาที่กำหนด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้อาจารย์วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และ ร้อยละ

6. ขอบเขตในการศึกษา

งานวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์โดยจัดแบ่งประเภทออกเป็นต้นทุนชัดเจน และต้นทุนไม่ชัดเจน
เท่านั้น

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะม่วง ตำบลบุษม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะม่วง ตำบลบุษม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 119/2
หมู่ 7 บ้านบุษม ตำบลบุษม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ได้จัดตั้งกลุ่มขึ้นเพื่อทำการผลิตผลิตภัณฑ์ในชุมชนเมื่อปี พ.ศ.2560 มีแนวคิด
ของการหารายได้เสริมจากมะม่วงที่ท้องถิ่นหรือต่างประเทศไม่ต้องการ ได้นำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ จึงจัดตั้งกลุ่มเชิญชวน
ให้คนในชุมชนนำมะม่วงมาแปรรูปในรูปแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งในขณะนั้นยังไม่มีผู้คนสนใจเรื่องการผลิตมะม่วงมีเพียงสมาชิกจำนวน
6 คน เมื่อปี พ.ศ. 2562 ได้เกิดโรคระบาดโควิด-19 ทำให้ราคามะม่วงลดลงอย่างกะทันหันไม่สามารถส่งออกต่างประเทศได้ จึงมีผู้คน
ในชุมชนเกิดความสนใจที่จะทำการแปรรูปจากมะม่วง จนกระทั่งมีสมาชิกมาเพิ่มจำนวน 10 คน รวมเป็น 16 คน และได้จัดตั้งกลุ่มขึ้น
จึงได้ชื่อว่า กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะม่วง ตำบลบุษม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย รวมระยะเวลาในการ
รวมกลุ่มจนถึงปัจจุบัน 5 ปี โดยมีประธานกลุ่มชื่อ นางภักธิดา พิมพ์กา

ลักษณะดำเนินงานของกลุ่ม มีการจัดทำผลิตภัณฑ์แปรรูปมะม่วง 4 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ 1. มะม่วงกวน 2. มะม่วงเชื่อม
3. มะม่วงดอง 4. น้ำมะม่วง โดยแบ่งหน้าที่สมาชิกของกลุ่มในการแปรรูปมะม่วง ดังนี้

1. มะม่วงกวนจำนวน 5 คน
2. มะม่วงเชื่อมจำนวน 4 คน
3. มะม่วงดองจำนวน 4 คน
4. น้ำมะม่วงจำนวน 3 คน

ในแต่ละครั้งที่ทำการแปรรูปมะม่วงจะผลิตเวียนสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งแต่ละคนจะต้องหมุนเวียนเปลี่ยนไปเรื่อยๆ เพื่อที่
สมาชิกในกลุ่มทุกคนต้องได้ทำการแปรรูปมะม่วงทั้ง 4 ผลิตภัณฑ์ โดยเงินทุนที่นำมาใช้ในการผลิตได้จากทุนของสมาชิกกลุ่มและกู้ยืม
บางส่วนจากกองทุนเงินล้าน

มีช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปจากมะม่วง ได้แก่ การจำหน่ายตามงาน O-TOP, ตลาดนัดตามหมู่บ้าน,
ช่องทางอินเทอร์เน็ต, และในการจัดนิทรรศการต่างๆ

2. ผลการวิเคราะห์ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของผลิตภัณฑ์แปรรูปจากมะม่วง ตำบลบุษม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

จากการวิเคราะห์ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของผลิตภัณฑ์แปรรูปจากมะม่วง ตำบลบุษม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะม่วง มีผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของผลิตภัณฑ์แปรรูปมะม่วงกวน

ในการแปรรูปมะม่วงกวนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะม่วง ตำบลบุษม อำเภอเชียงคาน
จังหวัดเลย จะทำการแปรรูป 10 รอบการผลิตต่อปี โดยแต่ละรอบจะทำการผลิต 35 กิโลกรัม มีต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ในแต่ละรอบ
การผลิต ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของผลิตภัณฑ์แปรรูปมะม่วงกวน

ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์	บาท/รอบการผลิต	ร้อยละ
1. ต้นทุนขัดแฉัง		
ค่าวัตถุดิบ	1,278.40	36.49
ค่าแรง	300.00	8.56
ค่าไฟฟ้า, ค่าน้ำ, ค่าแก๊ส	383.52	10.95
ค่าบรรจุภัณฑ์	1,400.00	39.97
สต็อกเกอร์	35.00	1.00
ค่าขนส่ง	35.00	1.00
ค่าฝากขาย	20.00	0.57
ค่าเสื่อมราคา	51.04	1.46
รวมต้นทุนขัดแฉัง	3,502.96	99.94
2. ต้นทุนไม่ขัดแฉัง		
ค่าเสียโอกาสจากดอกเบี้ยเงินฝากจากอุปกรณ์	0.70	0.02
ค่าเสียโอกาสดอกเบี้ยเงินฝากจากต้นทุนผันแปร	1.31	0.04
รวมต้นทุนไม่ขัดแฉัง	2.02	0.06
รวมต้นทุนทั้งหมด	3,504.97	100.00
ต้นทุนเฉลี่ย	50.80	

จากตารางที่ 1 จากต้นทุนเศรษฐศาสตร์ทั้งหมดเป็นต้นทุนขัดแฉัง 3,502.96 บาท ต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 99.94 เป็นต้นทุนไม่ขัดแฉัง 2.02 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 0.06 โดยมีต้นทุนขัดแฉังมากกว่าต้นทุนไม่ขัดแฉัง เมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียดของต้นทุนประเภทต่างๆ พบว่า ค่าบรรจุภัณฑ์มากที่สุด เป็นจำนวนเงิน 1,400 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 39.97 รองลงมาคือ ค่าวัตถุดิบ เป็นจำนวนเงิน 1,278.40 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 36.49 และน้อยที่สุด คือ ค่าเสียโอกาสจากดอกเบี้ยเงินฝากจากอุปกรณ์ เป็นจำนวนเงิน 0.70 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 0.02 โดยมีต้นทุนเฉลี่ย 50.80 บาทต่อกระปุก ในขณะที่มีการตั้งราคาขายที่ 70 บาทต่อกระปุก

2.2 ผลการวิเคราะห์ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของผลิตภัณฑ์แปรรูปมะม่วงแช่อิ่ม

ในการแปรรูปมะม่วงแช่อิ่มกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะม่วง ตำบลบุษม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จะทำการแปรรูป 10 รอบการผลิตต่อปีโดยแต่ละรอบจะทำการผลิต 35 กิโลกรัม โดยมีต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ในแต่ละรอบการผลิต ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของผลิตภัณฑ์แปรรูปมะม่วงแช่อิ่ม

ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์	บาท/รอบการผลิต	ร้อยละ
1. ต้นทุนขัดแฉัง		
ค่าวัตถุดิบ	523.40	20.93
ค่าแรง	300.00	11.99
ค่าไฟฟ้า, ค่าน้ำ, ค่าแก๊ส	157.02	6.28
ค่าบรรจุภัณฑ์	1,400.00	55.98
สต็อกเกอร์	35.00	1.40
ค่าขนส่ง	35.00	1.40
ค่าฝากขาย	20.00	0.80
ค่าเสื่อมราคา	30.66	1.23
รวมต้นทุนขัดแฉัง	2,501.08	99.95

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์	บาท/รอบการผลิต	ร้อยละ
2. ต้นทุนไม่ชัดเจน		
ค่าเสียโอกาสจากดอกเบี้ยเงินฝากจากอุปกรณ์	0.25	0.01
ค่าเสียโอกาสดอกเบี้ยเงินฝากจากต้นทุนผันแปร	0.94	0.04
รวมต้นทุนไม่ชัดเจน	1.19	0.05
รวมต้นทุนทั้งหมด	2,502.27	100.00
ต้นทุนเฉลี่ย	35.75	

จากตารางที่ 2 จากต้นทุนเศรษฐศาสตร์ทั้งหมดเป็นต้นทุนชัดเจน 2,501.08 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 99.95 เป็นต้นทุนไม่ชัดเจน 1.19 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 0.05 โดยมีต้นทุนชัดเจนมากกว่าต้นทุนไม่ชัดเจน เมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียดของต้นทุนประเภทต่างๆ พบว่า ค่าบรรจุภัณฑ์มากที่สุด เป็นจำนวนเงิน 1,400 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 55.98 รองลงมาคือ ค่าวัตถุดิบ เป็นจำนวนเงิน 523.40 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 20.93 และน้อยที่สุด คือ ค่าเสียโอกาสจากดอกเบี้ยเงินฝากจากอุปกรณ์ เป็นจำนวนเงิน 0.25 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 0.01 โดยมีต้นทุนเฉลี่ย 35.75 บาทต่อกระปุก ในขณะที่มีการตั้งราคาขายที่ 70 บาทต่อกระปุก

2.3 ผลการวิเคราะห์ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของผลิตภัณฑ์แปรรูปมะม่วงดอง

ในการแปรรูปมะม่วงดองกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะม่วง ตำบลบุษม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จะทำการแปรรูป 10 รอบการผลิตต่อปีโดยแต่ละรอบจะทำการผลิต 40 กิโลกรัม โดยมีต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ในแต่ละรอบการผลิต ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของผลิตภัณฑ์แปรรูปมะม่วงดอง

ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์	บาท/รอบการผลิต	ร้อยละ
1. ต้นทุนชัดเจน		
ค่าวัตถุดิบ	439.00	37.90
ค่าแรง	300.00	25.90
ค่าไฟฟ้า, ค่าน้ำ, ค่าแก๊ส	131.70	11.37
ค่าบรรจุภัณฑ์	200.00	17.27
สต็อกเกอร์	20.00	1.73
ค่าขนส่ง	35.00	3.02
ค่าฝากขาย	20.00	1.73
ค่าเสื่อมราคา	12.62	1.09
รวมต้นทุนชัดเจน	1,158.32	99.94
2. ต้นทุนไม่ชัดเจน		
ค่าเสียโอกาสจากดอกเบี้ยเงินฝากจากอุปกรณ์	0.24	0.02
ค่าเสียโอกาสดอกเบี้ยเงินฝากจากต้นทุนผันแปร	0.43	0.04
รวมต้นทุนไม่ชัดเจน	0.67	0.06
รวมต้นทุนทั้งหมด	1,159.00	100.00
ต้นทุนเฉลี่ย	28.97	

จากตารางที่ 3 จากต้นทุนเศรษฐศาสตร์ทั้งหมดเป็นต้นทุนชัดเจน 1,158.32 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 99.94 เป็นต้นทุนไม่ชัดเจน 0.67 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 0.06 โดยมีต้นทุนชัดเจนมากกว่าต้นทุนไม่ชัดเจน เมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียดของต้นทุนประเภทต่างๆ พบว่า ค่าวัตถุดิบมากที่สุด เป็นจำนวนเงิน 439.00 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 37.90 รองลงมาคือ ค่าแรง เป็นจำนวนเงิน 300.00 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 25.90 และน้อยที่สุด คือ ค่าเสียโอกาสจากดอกเบี้ย

เงินฝากจากอุปกรณ์ เป็นจำนวนเงิน 0.24 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 0.02 โดยมีต้นทุนเฉลี่ย 28.97 บาทต่อถุง ในขณะที่มีการตั้งราคาขายที่ 80 บาทต่อถุง

2.4 ผลการวิเคราะห์ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของผลิตภัณฑ์แปรรูปน้ำมะม่วง

ในการแปรรูปมะม่วงของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะม่วง ตำบลบุษม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จะทำการแปรรูป 10 รอบการผลิตต่อปีโดยแต่ละรอบจะทำการผลิต 50 ลิตรต่อครั้ง โดยมีต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ในแต่ละรอบการผลิต ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของผลิตภัณฑ์แปรรูปน้ำมะม่วง

ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์	บาท/รอบการผลิต	ร้อยละ
1. ต้นทุนขัดแจ้ง		
ค่าวัตถุดิบ	567.00	31.24
ค่าแรง	300.00	16.53
ค่าไฟฟ้า, ค่าน้ำ, ค่าแก๊ส	170.10	9.37
ค่าบรรจุภัณฑ์	600.00	33.06
สต็อกเกอร์	100.00	5.51
ค่าขนส่ง	35.00	1.93
ค่าฝากขาย	20.00	1.10
ค่าเสื่อมราคา	23.01	1.27
รวมต้นทุนขัดแจ้ง	1,815.11	99.94
2. ต้นทุนไม่ขัดแจ้ง		
ค่าเสียโอกาสจากดอกเบี้ยเงินฝากจากอุปกรณ์	0.45	0.02
ค่าเสียโอกาสดอกเบี้ยเงินฝากจากต้นทุนผันแปร	0.68	0.04
รวมต้นทุนไม่ขัดแจ้ง	1.13	0.06
รวมต้นทุนทั้งหมด	1,816.24	100.00
ต้นทุนเฉลี่ย	9.08	

จากตารางที่ 4 จากต้นทุนเศรษฐศาสตร์ทั้งหมดเป็นต้นทุนขัดแจ้ง 1,815.11 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 99.94 เป็นต้นทุนไม่ขัดแจ้ง 1.13 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 0.06 โดยมีต้นทุนขัดแจ้งมากกว่าต้นทุนไม่ขัดแจ้ง เมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียดของต้นทุนประเภทต่างๆ พบว่า ค่าบรรจุภัณฑ์มากที่สุด เป็นจำนวนเงิน 600.00 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 33.06 รองลงมาคือ ค่าวัตถุดิบ เป็นจำนวนเงิน 567.00 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 31.24 และน้อยที่สุด คือ ค่าเสียโอกาสจากดอกเบี้ยเงินฝากจากอุปกรณ์ เป็นจำนวนเงิน 0.45 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 0.02 โดยมีต้นทุนเฉลี่ย 9.08 บาทต่อขวด ในขณะที่มีการตั้งราคาขายที่ 20 บาทต่อขวด

อภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่าผลิตภัณฑ์แปรรูปจากมะม่วงนั้นต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ที่พบมากที่สุดคือ ค่าบรรจุภัณฑ์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐธรรณี พงศ์ระพันธ์ (2556) รุ่งนภา ทองพันชั่ง (2558) และอรุณี นุสิทธิ์และคณะ (2562) ที่ทำการศึกษาต้นทุนของผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผลิตภัณฑ์ OTOP กล้วยเส้นสมุนไพร สตอเบอร์รี่และมะขาม ซึ่งผลการศึกษาพบว่าต้นทุนค่าวัตถุดิบมากที่สุด รวมถึงงานวิจัยของสุทธามาศ ไชยคำ (2563) ที่ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตข้าวเหนียวโดยผลการศึกษาพบว่า ค่าใช้จ่ายและการดำเนินงานมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากเป็นไปตามหลักการประหยัดต่อขนาด (Economy of Scale) ซึ่งหากผู้ผลิตมีการผลิตสินค้าในจำนวนมากจะทำให้เกิดอำนาจการต่อรองและส่งผลทำให้ต้นทุนต่อหน่วยของบรรจุภัณฑ์ต่ำลงได้ แต่ทางกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะม่วงมีการผลิตในจำนวนที่น้อยจึงทำให้ต้นทุนค่าบรรจุภัณฑ์ต่อหน่วยสูง

สรุปผลการวิจัย

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะม่วง ตำบลบุษม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ทำการแปรรูปมะม่วง 4 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ มะม่วงกวน มะม่วงเชื่อม น้ำมะม่วง และมะม่วงดอง ซึ่งแต่ละผลิตภัณฑ์มีต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์แตกต่างกัน คือ มะม่วงกวน มีเป็นต้นทุนขัดแจ้ง 3,502.96 บาทต่อรอบการผลิต ต้นทุนไม่ขัดแจ้ง 2.02 บาทต่อรอบการผลิต มะม่วงเชื่อมมีต้นทุนขัดแจ้ง 2,501.08 บาทต่อรอบการผลิต ต้นทุนไม่ขัดแจ้ง 1.19 บาทต่อรอบการผลิต มะม่วงดองเป็นต้นทุนขัดแจ้ง 1,158.32 บาทต่อรอบการผลิต ต้นทุนไม่ขัดแจ้ง 0.67 บาทต่อรอบการผลิต น้ำมะม่วงมีต้นทุนขัดแจ้ง 1,815.11 บาทต่อรอบการผลิต ต้นทุนไม่ขัดแจ้ง 1.13 บาทต่อรอบการผลิตโดยต้นทุนส่วนใหญ่จะเป็นค่าบรรจุภัณฑ์มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้

1. การนำผลการศึกษาไปใช้ควรคำนึงถึงสูตรและวัตถุดิบเนื่องจากการใช้วัตถุดิบของแต่ละผลิตภัณฑ์จะทำให้ต้นทุนที่แตกต่างกันได้
2. จากผลการศึกษาที่พบว่า มีต้นทุนค่าบรรจุภัณฑ์ค่อนข้างสูง ดังนั้นหากต้องการลดต้นทุนในส่วนนี้ควรซื้อในราคาขายส่งและพิจารณาตามความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตของผลิตภัณฑ์แปรรูปจากมะม่วง
2. ควรมีการศึกษาความคุ้มค่าและจุดคุ้มทุนของผลิตภัณฑ์แปรรูปจากมะม่วงทั้ง 4 ชนิด ให้มากขึ้น
3. ควรมีการศึกษาต้นทุนการผลิต โดยแบ่งประเภทเป็นต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปร

เอกสารอ้างอิง

- ณฐวรรวี พงศ์กระพันธุ์. (2556). การคิดวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ OTOP กล้วยเส้นสมุนไพร. ยะลา: (งานวิจัย). โปรแกรมวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- บุญคง. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ปีที่ 1 (ฉบับที่ 2), 33-40.
- รุ่งนภา ทองพันชั่ง. (2558). ต้นทุนและผลตอบแทนการแปรรูปสตอเบอรี่วิสาหกิจชุมชนแปรรูปไม้ผลเมืองหนาว. (วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย. (2562). สถิติมะม่วงในจังหวัดเลย. ค้นเมื่อ 12 กันยายน 2564 จาก <https://1th.me/w8Jrk>
- สุทมาศ ไชยคำและคณะ. (2563). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตข้าวเม่า. (งานวิจัย). อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- อรุณี นุสิทธิ์และคณะ. (2562). การวิเคราะห์ต้นทุนและโครงสร้างต้นทุนการแปรรูปมะขามของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มมะขามแปรรูปไร่
- m-group. (ม.ป.ป.). ความสำคัญของมะม่วง. ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2564 จาก m-group: <https://1th.me/blkXM>